

ФІНАНСОВЕ ПРАВО

КОСТЕНКО Ю. О.,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри господарського
та адміністративного права
(Донецький національний університет
імені Василя Стуса)

ЛАБУНСЬКИЙ О. О.,

аспірант кафедри господарського
та адміністративного права
(Донецький національний університет
імені Василя Стуса)

УДК 35.073.52

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2025.2.41>**ЩОДО ПОНЯТТЯ ТА ЗМІСТУ ПОДАТКОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ**

У статті обґрунтовано, що однією із форм державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання є податкове стимулювання, що фактично являє собою позитивні напрями впливу на поведінку учасників податкових правовідносин.

Виокремлено ключові складові змісту податкового стимулювання: 1) це встановлені податковим законодавством правові засоби (інструменти), запровадження яких призводить до зменшення податкового зобов'язання, спрощення процедур виконання податкового обов'язку платником; 2) це процес впливу держави на суб'єктів господарювання з метою їх соціально-економічного та фінансового розвитку; 3) є складовою регулюючої функції податків метою застосування якої є розвиток різних сфер життєдіяльності суспільства, оскільки за допомогою податкових стимулів в державі відбувається підтримка пріоритетних галузей економіки, розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків.

Виділено види податкових стимулів залежно від місця у податковій системі: 1) загальні податкові стимули (вбудовані в конструкцію податків в межах загальної системи оподаткування), які, у свою чергу, поділяються на: а) розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків; б) податкові пільги: податкові вирахування (знижки), що зменшують базу оподаткування до нарахування податку та збору; зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; в) встановлення зниженої ставки податку та збору; звільнення від сплати податку та збору; 2) спеціальні податкові стимули (запроваджуються виключно з метою підтримки та розвитку малого підприємництва за умови відповідності низці умов, встановлених законодавством й правовою формою яких є спрощена система оподаткування, обліку та звітності.

Піддано критиці характеристика усунення подвійного оподаткування як податкового стимулу, адже, це є проблемою міжнародного рівня, підґрунтям якої є різне законодавче регулювання платника та джерела доходу в різних державах, що доповнюється неоднозначним тлумаченням

податкових норм. Формою її розв'язання є прийняття відповідних міжнародних угод.

Ключові слова: *правове регулювання суспільних відносин, податкове законодавство, державне стимулювання, бізнес, податкові пільги, податки, платник податків, податкове зобов'язання, податковий кредит, податкові органи.*

Kostenko Yu. O., Labunskyi O. O. On the concept and essence of tax incentives

the article substantiates that one of the forms of state financial support for business entities is tax incentives, which essentially represent positive measures influencing the behavior of participants in tax legal relations.

The key components of tax incentives are highlighted:

1. Legal means (instruments) established by tax legislation, the introduction of which leads to a reduction in tax liability and simplification of tax obligation procedures for taxpayers.

2. The process by which the state influences business entities to foster their socio-economic and financial development.

3. A component of the regulatory function of taxes, aimed at developing various spheres of societal life, as tax incentives support priority sectors of the economy through deferral or installment of monetary obligations or tax debt of the taxpayer.

Types of tax incentives are classified based on their place within the tax system:

1. General tax incentives (embedded in the structure of taxes within the general taxation system), which, in turn, are divided into: a) Deferral (installment) of tax obligations or tax debt of the taxpayer. b) Tax benefits, including tax deductions (discounts) that reduce the tax base before tax assessment; reduction of tax liability after tax assessment. c) Establishing a reduced tax rate; exemption from tax payment.

2. Special tax incentives, introduced exclusively to support and develop small businesses, provided they meet a number of conditions set by legislation. Their legal form is a simplified taxation, accounting, and reporting system.

The classification of the elimination of double taxation as a tax incentive is criticized, as it is an international issue rooted in differing legislative regulations of taxpayers and income sources across countries, further complicated by ambiguous interpretations of tax norms. The resolution of this issue lies in the adoption of relevant international agreements.

Key words: *legal regulation of social relations, tax legislation, state incentives, business, tax benefits, taxes, taxpayer, tax obligation, tax credit, tax authorities.*

Вступ. Однією із ключових форм державної фінансової підтримки суб'єктів господарювання є податкове стимулювання. Це питання особливо актуалізується в умовах війни, адже, Україна потребує ефективних механізмів для стимулювання економічного розвитку, залучення інвестицій та підтримки бізнесу. Низкою галузевих нормативно-правових актів України податкові пільги віднесено до засобів регулюючого впливу господарської діяльності [1-3], проте, напевно, це є неправильним зводити інститут податкового стимулювання виключно до податкових пільг. Так, наприклад, п. 1, 2 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні» встановлює, що удосконалення та спрощення порядку ведення обліку в цілях оподаткування та запровадження спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для суб'єктів малого підприємництва (далі – ССООЗ) є основними напрямками державної політики у сфері розвитку малого і середнього підприємництва в Україні [2]. З огляду на це, можна констатувати, що в сучасних умовах підтримка та розвиток малого підприємництва залишається найважливішим об'єктом податкового стимулювання й належить до пріоритетів податкової політики

України. Тобто, можна зробити висновок, що ССООЗ виступає одним із податкових засобів держаної підтримки малого бізнесу. Звідси виникає питання яке місце відведено саме податковим важелям в механізмі державної підтримки та розвитку бізнесу і чи можна говорити про систему форм (видів) засобів податкового стимулювання.

Дослідженню теоретичних основ податкового стимулювання присвячено праці багатьох вітчизняних вчених (Калюжний Р.А., Лапка О.Я., Пікуля Т.О., Рева Д.М., Шаптала Є.Ю., Синчак В.П., Крушинська А.В., Крутень І.В., Савінова А.В. тощо) [4-9]. Проте, дотепер серед науковців спостерігаються протилежні позиції щодо розкриття поняття податкового стимулювання та засобів його реалізації.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження поняття податкового стимулювання з метою конкретизації засобів його реалізації.

Результати дослідження. Податкові стимули, будучи різновидом стимулів правових, характеризуються всіма ознаками останніх. І в цьому аспекті хотілося б звернути увагу на фундаментальне монографічне дослідження «Правові стимули в механізмі правового стимулювання», автори якого правовий стимул визначають як – «правове спонукання до законотворчої поведінки, яке створює для задоволення інтересів суб'єктів права сприятливий режим» [4, с. 24]. Тобто, правовими стимулами є саме позитивні напрями впливу на поведінку учасників відповідних правовідносин (наприклад, податкові стимули сприяють полегшенню та спрощенню виконання обов'язків платниками податків).

У правовій та економічній доктрині висловлюються різні позиції щодо визначення поняття «податкові стимули». Приміром, Д.М. Рева дотримується широкого тлумачення поняття «податкове стимулювання», під яким розуміє врегульоване нормами податкового права звільнення зобов'язаного суб'єкта від податкових обов'язків, зменшення їх обсягів, а також розширення його можливостей з реалізації податкових прав, що надаються за умови вчинення дій, в результатах яких заінтересована держава, має як загальні, притаманні правовим, ознаки, так і специфічні риси [5, с. 76]. З нашого погляду необхідно акцентувати увагу не тільки на інтерес держави в реалізації податкових стимулів, адже в даному випадку йдеться й про певний інтерес платника податків (наприклад, інтерес суб'єктів малого підприємництва при застосуванні ССООЗ полягає в зниженні податкового тягаря порівняно з загальною системою оподаткування, отриманні спрощеного податкового обліку та звітності, можливості сплачувати єдиний податок замість низки інших податків та зборів тощо) та територіальної громади (йдеться про формування сприятливого податкового клімату для розвитку тих чи інших галузей господарської діяльності на відповідних територіях, збільшення дохідних частин місцевих бюджетів за рахунок надходжень від сплати єдиного податку тощо). Близький підхід міститься й в дисертаційному дослідженні Є.Ю. Шаптала [6, с. 2-3; 55].

Вчені економісти характеризують «податкове стимулювання» як: процес цілеспрямованого впливу держави (через відповідні державні інституції, які реалізують податкову політику та визначають в системі податкового законодавства комплекс заходів (інструментів) стимулюючого впливу) на платників податків з метою забезпечення їх заінтересованості в здійсненні діяльності, що заохочується державою за рахунок перспективи отримання додаткових благ та поліпшення фінансово-економічного стану [10, с. 268]; законодавчо встановлену систему форм, методів, інструментів податкового характеру, які направлені на формування передумов соціально-економічного розвитку та науково-технічного відтворення продуктивних сил галузі, території чи платників податків в успішному функціонуванні яких зацікавлена держава [7, с. 71]; вплив держави на діяльність різних галузей економіки, за допомогою якого відбувається заохочення до ведення фінансово-господарської діяльності через створення прозорих умов діяльності [11, с. 44]; сукупність форм та методів впливу на економічні процеси господарюючих суб'єктів, економічно обґрунтовану систему податкових пільг або преференцій, що дає змогу компенсувати фінансові втрати [12, с. 83].

Отже, можна виокремити декілька ключових складових змісту податкового стимулювання: 1) це встановлені податковим законодавством правові засоби (інструменти),

запровадження яких призводить до зменшення податкового зобов'язання, спрощення процедур виконання податкового обов'язку платником; 2) це процес впливу держави на суб'єктів господарювання з метою їх соціально-економічного та фінансового розвитку; 3) є складовою регулюючої функції податків метою застосування якої є розвиток різних сфер життєдіяльності суспільства, оскільки за допомогою податкових стимулів в державі відбувається підтримка пріоритетних галузей економіки, наприклад, малого бізнесу.

Податкове законодавство не містить визначення поняття «податкове стимулювання» та критеріїв, що його характеризують. Представляється, що досліджувана категорія об'єктивно і не може мати нормативного закріплення, чіткого, одностайного й максимально зрозумілого змісту без прив'язки до правової форми її реалізації, тобто, саме засобів (інструментів) податкового стимулювання. Позиції науковців з цього приводу не відзначаються одностайністю й характеризуються двома принциповими підходами: 1) застосуванням широкої концепції розуміння складу засобів податкового стимулювання суб'єктів малого підприємництва, за якої до останніх відносяться податкові пільги; податкові кредити та знижки; податкові канікули; податкова амністія; відстрочення сплати податку; укладання угод між державами щодо уникнення подвійного оподаткування; спрощений порядок адміністрування, обліку та звітності; спеціальні податкові режими [8; 12, с. 83; 13, с. 45]; 2) зведення податкових стимулів виключно до підтримки малого бізнесу в межах ССООЗ, тобто вузького підходу [14, с. 115].

Щодо останнього підходу, відразу зауважимо, що дійсно основною формою державної підтримки малого бізнесу в Україні на рівні податкового регулювання є ССООЗ. Аргументом щодо такої позиції слугують й статистичні данні. Так, за офіційними даними ДПС України 76% від загальної кількості зареєстрованих суб'єктів малого підприємництва становлять саме платники єдиного податку. Зокрема, кількість фізичних осіб – підприємців, які застосовують спрощену систему оподаткування, станом на 1 червня 2023 року становила 1517,3 тис. осіб [15]. За останні роки питома вага єдиного податку у доходах місцевих бюджетів зростає, зокрема, за: 2018 – 29 487,7 млн грн (приріст порівняно з 2017 – 26,5%); 2019 – 35 192,0 млн грн (приріст порівняно з 2018 – 19,3%); 2020 – 37 954,3 млн грн (приріст порівняно з 2019 – 7,8%); 2021 – 46 198,0 млн грн (приріст порівняно з 2020 – 21,7%); 2022 – 11 800 млн грн (приріст порівняно з 2021 – 2,1%); 2023 – 55 770,4 млн грн (приріст порівняно з 2022 роком – 18,2%); 2024 – 69 079,3 млн грн (приріст порівняно з 2023 – 23,9%) [16]. Проте, ми є прихильниками розуміння змісту податкового стимулювання як ширшого поняття, яке передбачає використання різних, нормативно встановлених, податкових засобів. Саме тому, викликає на увагу підхід, запропонований Д.М. Ревою, яка виділяє дві основні моделі податкового стимулювання: 1) загальні податкові стимули, що реалізуються в межах загального податкового режиму, для отримання яких платнику необхідно задекларувати таке право й користуватися ними автоматично, в силу положень податкового законодавства. В даному випадку вченою виділено саме податкові пільги, обсяг розповсюдження стимулюючого впливу яких визначено змістом ст. 30 ПК України; 2) спеціальні податкові стимули, які мають місце в межах спеціального режиму оподаткування, використання якого передбачає заявний порядок обрання та отримання більш ширшого кола сприятливих умов [17]. Проте, відкритим залишається питання щодо віднесення до першої групи виключно податкових пільг, хоча в іншій своїй науковій роботі вчена до податкових стимулів, окрім останніх, відносить також усунення подвійного оподаткування, перенесення встановленого податковим законодавством строку сплати податку та збору або його частини на більш пізній строк [5]. З цього приводу відразу хотілося б зауважити на два моменти.

По-перше, цілком вірним представляється зауваження А.В. Савінової яка критично ставиться до характеристики усунення подвійного оподаткування як податкового стимулу [9, с. 55]. Подвійне оподаткування (від англ. «Doubletaxation») – це оподаткування одного податкового об'єкта в окремого платника тим самим чи аналогічним податком за той самий проміжок часу [18, с. 68], тобто, за один і той самий об'єкт оподаткування у особи виникає подвоєння обов'язку у виді нарахування, декларування та/або сплати податку. Як правило це

проблема міжнародного рівня, підґрунтям якої є різне законодавче регулювання платника та джерела доходу в різних державах, що доповнюється і неоднозначним тлумаченням податкових норм. Формою її розв'язання є прийняття відповідних міжнародних угод. На сьогодні між Україною та іншими державами діє 71 міжнародна двостороння конвенція (угода) про уникнення подвійного оподаткування, які регулюють порядок оподаткування доходів та майна, що отримуються резидентами однієї країни з джерел у іншій країні [19]. Фактично такі угоди є важливим інструментом забезпечення стабільності та передбачуваності податкових зобов'язань для тих платників податків, які здійснюють діяльність у декількох юрисдикціях. Тобто, в даному випадку не йдеться про реалізацію такої мети, як пом'якшення (спрощення) виконання обов'язків платників податків чи стимулювання їх економічної діяльності. Виходячи з цього, ми схильні усунення подвійного оподаткування характеризувати виключно як засіб податкового регулювання. Слушною в цьому контексті є зауваження А.В. Савінової, що податковими стимулами не може бути в цілому вся сукупність норм, що впорядковує поведінку суб'єктів, весь комплекс правових засобів, наявних у державі. Ними є тільки ті норми і тільки ті засоби, що поряд із загальним порядком регулювання відносин, установлюють заохочувальний режим правомірної поведінки осіб [9, с. 54].

По-друге, позиція Д.М. Реви щодо характеристики розстрочення чи відстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків з позиції податкового стимулювання визвала дискусію серед фінансистів. Так, низка вчених не погоджуючись з зазначеним, обґрунтовують це тим, що при зміні строку сплати податку обов'язковою умовою є сплата відсотків за кожен календарний день користування платником розстроченням (відстроченням) грошових зобов'язань (податкового боргу). Якщо до складу такої суми входить пеня, нарахована за несвоєчасну сплату грошового зобов'язання, для розрахунку відсотків береться сума за вирахуванням суми цієї пені. В такий спосіб, використовуючи розстрочення (відстрочення) податків і зборів, платник бере на себе додатковий обов'язок щодо сплати відсотків за користування таким перенесенням строків [9, с. 56; 6, с. 54-55].

Ми ж дотримуємося протилежної думки. Так, підставою для розстрочення грошових зобов'язань або податкового боргу платника податків є надання ним достатніх доказів існування обставин відповідно до переліку, визначеному КМУ, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу у такого суб'єкта, а також економічного обґрунтування щодо можливості погашення грошових зобов'язань та податкового боргу та/або збільшення податкових надходжень до відповідного бюджету внаслідок застосування режиму розстрочення, протягом якого відбудуться зміни політики управління виробництвом чи збутом такого платника податків [20]. Однією із таких обставин є загроза виникнення неплатоспроможності (банкрутства) заявника в разі своєчасної та в повному обсязі сплати ним грошового зобов'язання або погашення податкового боргу в повному обсязі (п. 2 розділу 1 Постанови КМУ № 1235) [20]. Якщо платник, усвідомлюючи ризик банкрутства, прагне зберегти належний стан своїх фінансових справ і тому використовує розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань (податкового боргу), то в такому контексті це може розглядатися як засіб податкового стимулювання, адже, в противному випадку така особа може стати банкрутом, що тягне за собою усі відповідні наслідки. В підтримку такої позиції є і підхід безпосередньо законодавця, який визначає відстрочення або розстрочення сплати податків, зборів чи інших обов'язкових платежів як одну із форм державної допомоги суб'єктам господарювання (п. 3 ч. 1 ст. 4 Закону України «Про державну допомогу»).

Одним із основних видів стимулів у податковому праві виступають податкові пільги. Так, відповідно до ч. 1 ст. 30 ПК України під податковою пільгою розуміється передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності встановлених нормативно підстав [21]. Останні пов'язані з особливостями, що характеризують: 1) відповідну групу платників податків; 2) вид господарської діяльності; 3) об'єкт оподаткування; 4) характер та суспільне значення здійснюваних суб'єктом господарювання витрат. З цього випливає декілька взаємопов'язаних конструктивних

ознак податкових пільг: 1) встановлені податковим та митним законодавством підстави для застосування; 2) метою застосування є зменшення податкового навантаження на платника; 3) застосовуються саме до такої складової податкового обов'язку, як сплата податку та збору; 4) є інструментом забезпечення принципу балансу публічного та приватного інтересу; 5) фактично є правом платника податків, що реалізується в певному процедурному порядку; 6) неприпустимість індивідуалізації (персоніфікації) при встановленні податкових пільг [22, с. 82-83]. ДПС України щоквартально складає та затверджує довідник пільг, який містить інформацію про надання пільг, терміни їх дії, а також коментарі чи роз'яснення щодо окремих аспектів їх застосування, при цьому, з розподілом на довідник пільг, які є втратами бюджету і довідник інших пільг (станом на 31.12.2024 р. відповідно до Довіднику № 127/1 в Україні діє 104 податкові пільги, що є втратами доходів бюджетів та 133 інших податкових пільг (Довідник № 127/2) [23].

Зауважимо, що законодавцем встановлено вичерпний перелік видів (форм) їх надання, зокрема:

1. Податкові вирахування (знижки), що зменшують базу оподаткування до нарахування податку та збору. Застосування такої пільги не пов'язано з будь-якими конкретними елементами об'єкта оподаткування, тобто, фактично йдеться про зменшення бази оподаткування на певну суму (вирахування), що в підсумку дає менший розмір податкового відрахування за конкретним податком. Класичним прикладом правової форми її застосування є зменшення суми загального місячного оподатковуваного доходу, отриманого фізичною особою від одного роботодавця у вигляді заробітної плати, на суму податкової соціальної пільги при сплаті податку на доходи фізичних осіб (ст. 169 ПК України).

2. Зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору. Ця група податкових пільг пов'язана з порядком визначення суми податків та зборів, що підлягає безпосередньому перерахуванню до Державного та місцевих бюджетів. Йдеться про зменшення суми податків та зборів, які підлягають сплаті на суму понесених платниками певних видів витрат. Умовно такі пільги можна поділити на декілька видів. По-перше, йдеться про застосування податкової знижки. Так, зменшення оподатковуваного доходу за наслідками звітного податкового року, нарахованого у вигляді заробітної плати на суму документально підтверджених витрат (наприклад: частка процентів за іпотечним житловим кредитуванням, кошти у формі пожертвувань/благодійних внесків, кошти, пов'язані зі сплатою вартості здобуття середньої професійної або вищої освіти тощо), що включаються до податкової знижки та застосовуються платниками при сплаті податку на доходи фізичних осіб передбачено ст. 166 ПК України, проте, фізичні особи, при здійсненні підприємницької та незалежної професійної діяльності не мають права застосовувати таку пільгу.

По-друге, представляється доцільним інститут податкового кредиту характеризувати саме як одну із форм наведеної категорії пільг. Під останнім розуміється сума, на яку платник податку на додану вартість має право зменшити податкове зобов'язання звітного (податкового) періоду, визначене згідно з нормами ПК України (пп. 14.1.181 п. 14.1 ст. 14 ПК України) [21]. На сьогодні серед науковців не має єдності щодо цього питання: одні вчені характеризують податковий кредит, як податкову пільгу [10, с. 271]; інші наполягають, на різній правовій природі податкових пільг та податкового кредиту [24, с. 192; 25, с. 135]. Дійсно, у традиційному розумінні, що зумовлено загальним підходом щодо визначення податкових пільг у ст. 30 ПК України, достатньо складно визначити податковий кредит як податкову пільгу, адже, фактично йдеться про суму ПДВ, сплачену (або нараховану) платником податку при придбанні товарів, робіт чи послуг, яка підлягає відшкодуванню з податкових зобов'язань у наступних податкових періодах. Проте, віднесення сум податку до податкового кредиту призводить до зменшення зобов'язань платника перед бюджетом шляхом врахування вже сплачених сум податку.

Виходячи з позитивних результатів запровадження такого інструменту, а саме: а) підвищення інтересу платника податку до розвитку виробництва, активізації підприємницької діяльності; б) поєднання публічного та приватного інтересу; в) зменшення витрат платника

податку, оскільки в його розпорядженні залишається на певний час частина коштів, які мали б надійти в дохідну частину бюджету, що фактично адекватно додатковим вкладенням у виробництво і створює можливість для його розширення; г) скорочення податкового тиску [26, с. 122-123], ми схильні відносити такий податковий інститут саме до однієї із форм податкової пільги.

3. Встановлення зниженої ставки податку та збору, що призводить до часткового звільнення від обов'язку сплати податку внаслідок зменшення його розміру. Цей різновид податкових пільг достатньо широко впроваджено національним податковим законодавством. В цьому контексті хотілося б звернути увагу на такий новий для України інструмент державної підтримки та розвитку ІТ-бізнесу, як правовий режим Дія Сіті, який запроваджено з 2021 року [27]. В межах його податкового регулювання передбачено створення спеціальних умов оподаткування для резидентів Дія Сіті. Так, наприклад резидентам Дія Сіті надано право самостійно обирати варіант оподаткування отриманих доходів і сплачувати податок на прибуток за загальною податковою ставкою – 18% чи на особливих умовах – за ставкою ставка 9% (п. 141.9-1 ст. 141 ПК України). Окрім цього резиденти Дія Сіті сплачують податок на доходи фізичних осіб з доходів фахівців у вигляді заробітної плати, авторської винагороди за створення службових творів чи перехід прав на службові твори за зниженою ставкою 5% (п. 170.14-1 ПК України) [21].

4. Звільнення від сплати податку та збору (передбачає можливість спеціального суб'єкта, у якого виникає об'єкт оподаткування, не сплачувати податок в повному обсязі). На сьогодні податковим законодавством не передбачено такої пільги залежно від статусу платника, зокрема, для суб'єктів малого підприємництва й основним критерієм є певний вид діяльності, яка вважається пільговою. Так, наприклад з 2020 року Україною взято курс щодо підтримки інвестиційних проектів з метою створення сприятливих умов для залучення значних інвестицій (внутрішніх і зовнішніх), створення нових робочих місць, стимулювання економічного розвитку регіонів та зростання конкурентоспроможності економіки України [28]. З цією метою тимчасово, до 1 січня 2035 року, прибуток підприємства – інвестора із значними інвестиціями звільняється від обкладання податком на прибуток підприємств протягом п'яти послідовних років (п. 55 підрозділу 4 Розділу XX Перехідних положень ПК України) [21].

Висновки. Підбиваючи підсумок вищевикладеному, можна зазначити, що сучасна правова доктрина не містить однастайного підходу до поняття та складу засобів (інструментів) податкового стимулювання суб'єктів підприємництва. Саме тому, представляється доцільним виходити з положень ПК України, аналіз якого дає змогу виокремити наступні їх види залежно від місця у податковій системі: 1) загальні податкові стимули (вбудовані в конструкцію податків в межах загальної системи оподаткування), які, у свою чергу, поділяються на: а) розстрочення (відстрочення) податкових зобов'язань або податкового боргу платника податків; б) податкові пільги: податкові вирахування (знижки), що зменшують базу оподаткування до нарахування податку та збору; зменшення податкового зобов'язання після нарахування податку та збору; в) встановлення зниженої ставки податку та збору; звільнення від сплати податку та збору; 2) спеціальні податкові стимули (запроваджуються виключно з метою підтримки та розвитку малого підприємництва за умови відповідності низці умов, встановлених законодавством й правовою формою яких є ССООЗ.

Список використаних джерел:

1. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
2. Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні: Закон України від 22.03.2012 р. № 4618. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4618-17#Text>
3. Про державну допомогу суб'єктам господарювання: Закон України від 01.07.2014 р. № 1555. URL: (rada.gov.ua)

4. Калюжний Р.А., Лапка О.Я., Т.О. Пікуля Т.О. Правові стимули в механізмі правового стимулювання: монографія. К.: «МПЛеся», 2013. 204 с.
5. Рева Д.М. Актуальні питання податкового стимулювання. *Право та інновації*. № 3 (11) 2015. С. 72-77. URL: content
6. Шаптала Є.Ю. Стимули у податково-правовому регулюванні: автореф. дис. канд. юрид. наук: 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право. Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2019. 221 с.
7. Синчак В.П., Крушинська А.В. Ретроспектива наукових підходів до інтерпретації податкового стимулювання. *Наукові записки: серія «Економіка»*. Вип. 19. С. 67-72. URL: NZ_Vyp_19.indd
8. Крутень І.В. Адміністративно-правові засади визначення поняття та змісту податкового стимулювання самозайнятих осіб у законодавстві України в умовах правового режиму воєнного стану. *Проблеми сучасних трансформацій: серія право*. 2024. № 13. URL: Перегляд Адміністративно-правові засади визначення поняття та змісту податкового стимулювання самозайнятих осіб у законодавстві України в умовах правового режиму воєнного стану
9. Савінова А.В. Співвідношення податкових пільг з іншими категоріями. *Правова позиція*. № 3. С. 52-58. URL: 9.pdf
10. Магопєць О.А. Теоретичні підходи до визначення поняття «податкове стимулювання». *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету*. 2014. № 26. С. 265-273.
11. Дубинецька П.П. Податкове регулювання в системі управління національним господарством: дис. ... канд. економ. наук: 08.00.03 – економіка та управління національним господарством. Львів: Львів. нац. універ. Ім. Франка. 2015. 254 с. URL: dis_dubynetska.pdf
12. Прокопівщина О.В., Коптева О.В. Шляхи апроксимації європейського досвіду стимулювання інноваційної діяльності до реалій України. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2017. № 27. С. 81-84. URL: 21.pdf
13. Чічкань О.І. Особливості податкового стимулювання підприємницької активності в Україні. *Економіка та держава*. 2013. № 10. С. 44-48. URL: untitled
14. Грановська І.В. Сучасний стан розвитку оподаткування малого бізнесу в Україні. *Економіка та підприємництво*. 2021. № 3. С. 114-121.
15. Статистика щодо сплати єдиного податку підприємцями. URL: З початку 2023 року підприємці сплатили до бюджету 15,2 млрд грн єдиного податку
16. Щодо виконання доходів місцевих бюджетів за 2018-2024 роки: Довідка Міністерства фінансів України. URL: <https://mof.gov.ua/uk/vykonannia-dokhodiv-mistsevykh-biudzhetyv>
17. Рева Д.М. Роль податкових інструментів у регулювання інвестиційної активності. URL: *Reva.pdf*
18. Податковий кодекс України: науково-практичний коментар: у 3-х ч. Ч. 1. /М.П. Кучерявенко, І.Л. Самсін та ін. Х.: Право, 2012. 810 с.
19. Міжнародні договори України про уникнення подвійного оподаткування: аналітика. URL: Міністерство Фінансів України
20. Про затвердження переліку обставин, що свідчать про наявність загрози виникнення або накопичення податкового боргу, і доказів існування таких обставин: Постанова Кабінету Міністрів України від 27.12.2010 р. № 1235. URL: Про затвердження переліку обста... | від 27.12.2010 № 1235
21. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 р. № 2755. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>
22. Дмитрик О.О., Токарева К.О. Податкові пільги як форма державної допомоги суб'єктам підприємництва. *Право та інноваційне суспільство*. № 1. 2019. С. 80-86. URL: *Dmytryk_Tokareva12.pdf*
23. Довідник податкових пільг, що є втратами доходів бюджетів від 30.12.2024 р. № 127/1. Довідник інших податкових пільг від 30.12.2024 р. № 127/1. URL: Довідник № 127/1 податкових пі... | від 30.12.2024 № 127/1

24. Пирога С.С. Особливості застосування податкового кредиту. *Науковий вісник Ужгородського Національного університету: Серія: Право*. 2012. Вип. 19. Т. 3. С. 189-192.
25. Ковалко Н.М., Глух О.В. Теоретичні підходи до визначення поняття «податковий кредит». *Ірпінський юридичний часопис: науковий журнал*. 2024. Вип. 3 (16). С. 131-137. URL: Ірпінський юридичний часопис
26. Сіренко М.М. Податковий кредит: суть та різновиди. *Право і суспільство*. 2017. № 4. Ч. 2. С. 121-124. URL: <CFF0E0E2EE20B320F1F3F1EFB3EBFCF1F2E2EE5FB920345F323031375FD72E32202B20C3F3E1E0EDEEEE22E706466>
27. Про стимулювання розвитку цифрової економіки в Україні: Закон України від 15.07.2021 р. № 1667. URL: Про стимулювання розвитку ци... | від 15.07.2021 № 1667-IX
28. Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні: Закон України від 17.12.2020 р. № 116. URL: Про державну підтримку інвес... | від 17.12.2020 № 1116-IX

